

L T R K

Tikšanās ar uzņēmēju asociācijām

LTRK aktualitātes politikas jomā

J.Lielpēteris

LTRK valdes loceklis, Politikas direktors

2025.gada 19.marts

L T R K

Šīsdienas prezentācija

1. Atskats uz 2024.gadu
2. LTRK indeksa rādītāji 2025.gada sākumā
3. Šobrīd nozīmīgākās politikas aktualitātes
4. Nākotnes izaicinājumi
5. Par birokrātiju un administratīvo slogu
6. Vieta diskusijai un jautājumiem

L T R K

1. Atskats uz 2024.gadu

L T R K

Īsumā par 2024.gadā paveikto I/II

Darbaspēka nodokļu sistēmas konkurētspējas veicināšana

Daļā algu grupu izlīdzināta konkurētspēja ar pārējām Baltijas valstīm; panākta atteikšanās no diferencētā neapliekamā minimuma

Strādājošu jauno vecāku pabalsts uz gadu

Uz gadu palielināts strādājošu jauno vecāku pabalsts līdz 75% no aprēķinātā līdzšinējo 50% vietā

VID reforma

VID «policejisko funkciju» nodalīšana no «servisa funkcijām», tādā veidā ļaujot vairāk enerģijas veltīt klientu servisa un pakalpojumu uzlabošanai

Ārvalstu darba spēkam – vidējā alga nozarē

Panākta iespēja uzņēmumiem piesaistīt darba spēku no trešajām valstīm, maksājot vidējo algu nozarē, nevis vidējo algu valstī.

L T R K

Īsumā par 2024.gadā paveikto II/II

Energoefektivitāte arī tirgotājiem

Pēc vairāku gadu centieniem arī tirdzniecības nozarē strādājošiem uzņēmumiem iespējams saņemt atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai

Finanšu sektora “de-riskinga” stratēģija

Vairāku gadu signalizēšana par finanšu sektora «pārregulētību» attīsta procesu, kurā politikas veidotāji fokusējas uz iespējam mazināt regulējumā izvirzītās prasības, attīstot uz riskiem balstītu pieeju

Konkurences neitralitāte OECD redzes lokā

Pirmo reizi Latvijas nacionālajā ziņojumā kā būtisku risināmo tēmu OECD izceļ konkurences neitralitāti, valstsun pašvaldību kapitālsabiedrībām veicot komercdarbību gadījumos, kad to veiksmīgi varētu darīt privātā kapitāla komersanti

Novērsta virkne neprātību

No «defibrilatoriem uz katra stūra» līdz «cenu zīmju karodziņiem» - nav pieļauta virkne biznesu vēl vairāk ar slogu apliekošu iniciatīvu

L T R K

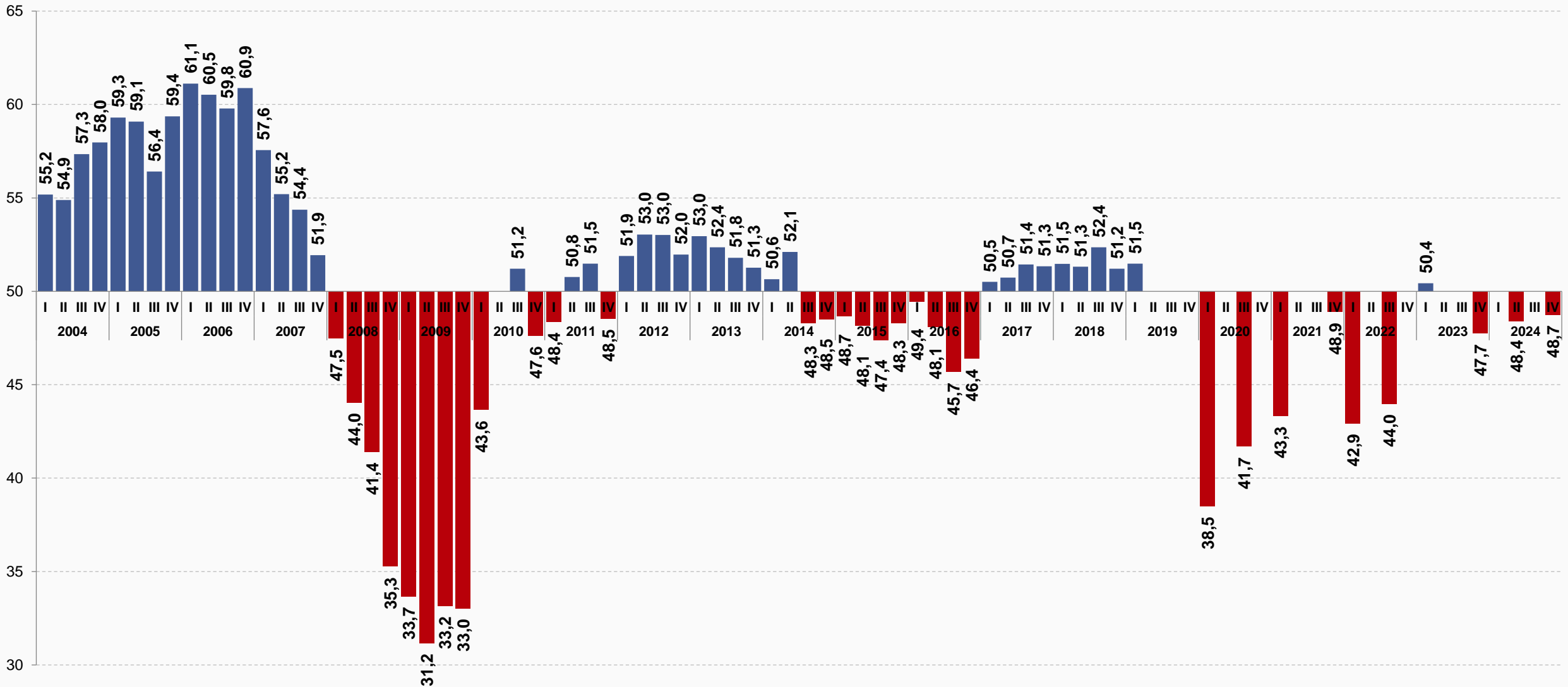
2. Ko rāda LTRK indekss?

PESOA

L T R K

LTRK indekss

Bāze: visi respondenti, n=750

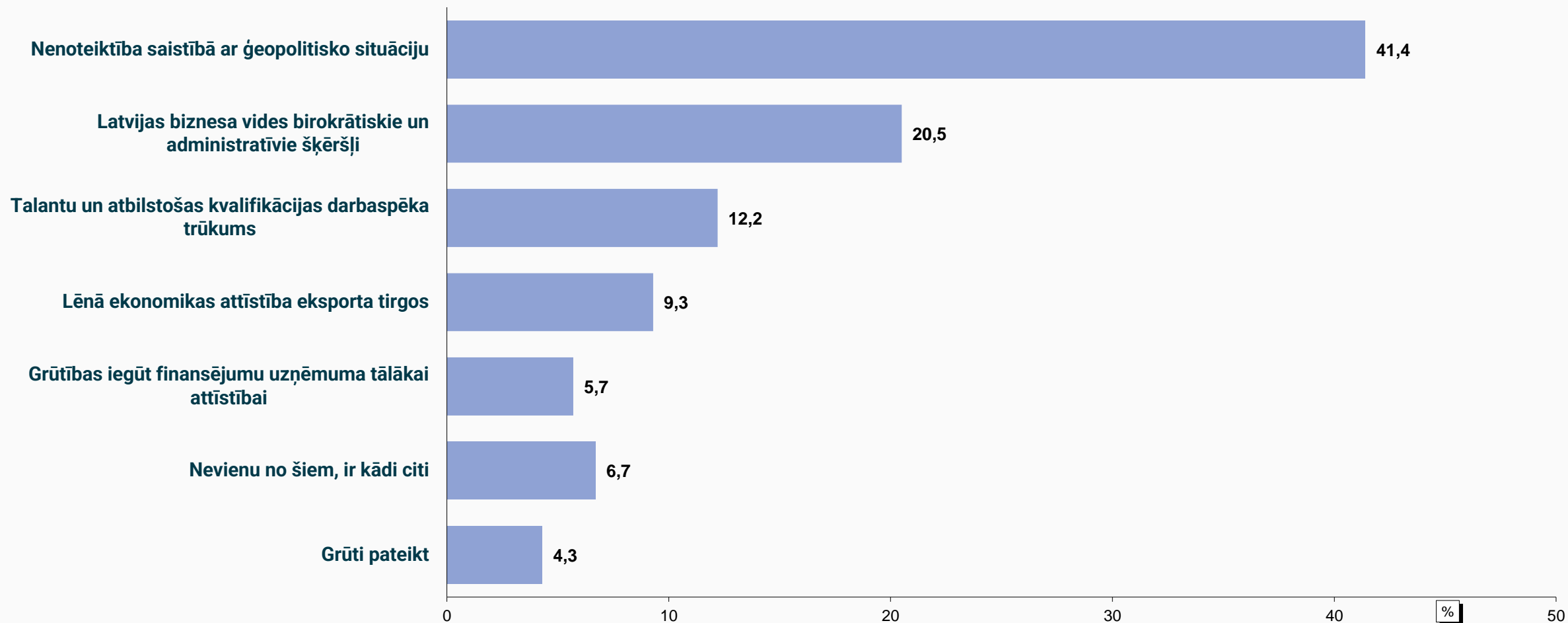

L T R K

LTRK indekss

U1. "Kuru no šiem izaicinājumiem sava uzņēmuma tālākai attīstībai Jūs saskatāt kā pašu būtiskāko gaidāmajā 2025.gadā?"

Viena atbilde

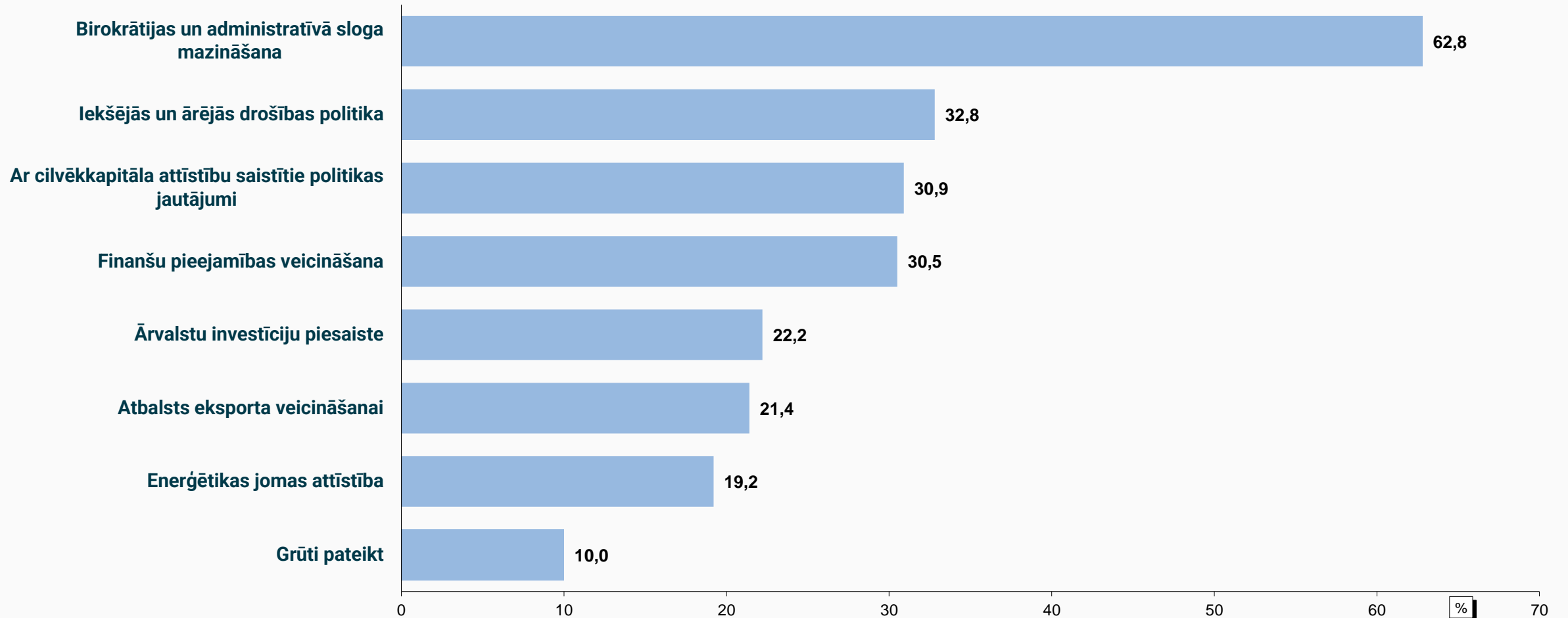
Bāze: visi respondenti, n=750

L T R K

LTRK indekss

U4. "Kuras no šīm politikas jomām, Jūsaprāt, būs 2025.gadā būtiskākās, lai Latvijas biznesa vide attīstītos uzņēmējiem labvēlīgā virzienā?"
Iespējamās vairākas atbildes

Bāze: visi respondenti, n=750

L T R K

3. Kas aktualākais šobrīd?

L T R K

Šobrīd aktuālākais I/II

Birokrātija un administratīvais slogs

Ņemot vērā uzņēmēju novērtējumu par aktuālākajām problēmām, birokrātijas un administratīvā sloga jautājumu risināšanu aicināts noteikt kā valdības prioritāti. Pirmdien darbu uzsāk jaunā darba grupa.

Publiskā sektora izdevumu mazināšana par 5%

Ar partneriem – LDDK, FICIL, FNA – parakstīts memorands par aicinājumu valdībai samazināt publiskā sektora izdevumus, lai finansētu aizsardzības vajadzības

Pašvaldību vēlēšanas

Pašvaldību vēlēšanas ir lielākās vēlēšanas Latvijā – kopumā jāievēl 731 deputāts iedzīvotājam un uzņēmējam tuvākajā publiskās varas nesējā; LTRK sagatavojusi rekomendācijas politiskajām partijām

L T R K

Šobrīd aktuālākais II/II

ES fondu jautājumi

Virknē ANM programmu aizvien turpinās noteikumu sagatavošana; tuvojas nākamais plānošanas periods

Konkurētspējīgu darbaspēka izmaksu veicināšana

Viss, kas saistīts ar darbnespējas lapām, virsstundām, u.c. izmaksām saglabā augstu aktualitāti

Pārtikas cenu regulēšanas centieni

EM rosinājusi virki administratīvu slogu radošu politikas pasākumu, kuri nerasniegs mērķi un var samazināt vietējās produkcijas pieejamību veikalos. Vai memorands palīdzēs?

L T R K

4. Par gaidāmo

L T R K

Kādi izaicinājumi turpmāk?

Ģeopolitiskās situācijas ietekme uz biznesa attīstību

Ko varam darīt, lai Latviju uztvertu kā investīcijām un biznesa attīstībai drošu vidi

Darbspēka pieejamība – imigrācija un demogrāfija

Darbspēka pieejamība jau ilgāku laiku ir viens no galvenajiem attīstību bremzējošiem faktoriem, turklāt ilgtermiņa aina nerada optimismu

Zaļais kurss un ar to saistītās politikas

Vai ES palikusi vienīgā ar zaļajiem mērķiem? Ko tas nozīmē mūsu konkurētspējai?

Produktivitātes kāpināšana

Produktivitāte ir lielā mērā stagnējoša jau ilgāku laiku. Kā to mainīt?

Regulatīvā vide

Vai centieni birokrātijas mazināšanā dos plašāku efektu regulatīvās vides principu izmaiņām?

L T R K

5. Birokrātija un administratīvais slogs

L T R K

Kā LTRK apzināja administratīvā sloga piemērus?

- Š.g. februāra sākuma LTRK izveidoja e-pasta adresi «slogs@ltrlv.lv», kurā aicinām uzņēmējus, uzņēmēju biedrības un jebkuru interesentu iesūtīt birokrātijas piemērus, kas ir **neracionāli vai traucē biznesa attīstībai**
- Sloga piemēru krātuves **popularizēšana notiek dažādos kanālos** – e-pastu izsūtīšanās, LTRK iknedēļas video, uzņēmējdarbības vides ziņās, iknedēļas vēstkopā, raidījumā «Latvijas labums», publiskās uzstāšanās, u.c.
- Līdz 14.martam esam saņēmuši **vairāk nekā 30 ziņas no uzņēmējiem, kopumā identificējot 20+ piemērus** neracionāliem birokrātiskiem šķēršļiem vai ar idejām sloga birokrātiskā mazināšanai
- «slogs@ltrlv.lv» e-pasta adresi turpināsim popularizēt arī turpmāk, **šis ir tikai aktuālā statusa kopsavilkums**, taču ne visas iespējamās administratīvā sloga izpausmes

NB! Šajā prezentācijā apkopotas LTRK biedru un uzņēmēju idejas, nevis saskaņotas LTRK pozīcijas par konkrētām politikas izmaiņām

L T R K

Kā saņemtie piemēri sakāroti?

Šobrīd LTRK saņemtie administratīvā sloga piemēri sakārtoti pēc ietekmes* novērtējuma:

- 1) Sloga izpausmes, kam ir ietekme uz visiem uzņēmējiem;
- 2) Sloga izpausmes, kam ir ietekme uz vairākām nozarēm;
- 3) Sloga izpausmes, kurām ir ietekme uz atsevišķām nozarēm;
- 4) Pārējie.

Pastāv arī citas kārtošanas metodes:

- 1) Pēc veida (normatīvs, process, jauna politikas iniciatīva);
- 2) Pēc finanšu ietekmes;
- 3) Pēc paredzamā darbu apjoma ieviešanai;
- 4) U.c.

NB! Izdalīto grupu ietvaros iniciatīvas nav sakārotas pēc svarīguma, izmantots vienkāršs uzskaitījuma princips!

* Ietekmes dalījums veikts indikatīvi, neizslēdzot, ka atsevišķu nozaru uzlabojumi var pozitīvi ietekmēt arī citas nozares, utml.

L T R K

I. Sloga piemēri: ietekme uz visiem uzņēmumiem

Sloga tēmas/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
Iesniegumu izskatīšanas termiņa saīsināšana	Normatīvs akts	Saīsinot iesniegumu izskatīšanas termiņu, varētu paātrināt publiskās pārvaldes saziņas ātrumu ar uzņēmējiem, vienlaikus publiskās pārvaldes iestādēs veicinot procesu efektivizēšanu
Obligātā veselības pārbaude	Normatīvs akts	Atsakoties no obligātās veselības aprūpes veikšanas šābrīža izpratnē, varētu ietaupīt uzņēmēju/publiskās pārvaldes līdzekļus (gan samaksa par OVP, gan patērētais laiks), vienlaikus to pašu rezultātu veselības jomā sasniedzot ar citiem instrumentiem
Attaisnotie izdevumi	Normatīvs akts	Atsakoties no attaisnoto izdevumu sistēmas un ieviešot citus, mērķētākus atbalsta veidus, būtu iespējams mazināt administratīvo slogu gan uzņēmumu, gan VID pusē
Informācijas apmaiņa starp valsts iestāžu datu bāzēm un reģistriem	Normatīvs akts, process, jauna politikas iniciatīva	Aizvien uzņēmējiem un iedzīvotājiem atkārtoti dažādām iestādēm jāiesniedz informācija, kas jau ir citu valsts iestāžu rīcībā. Lai arī normatīvais regulējums jau paredz iestāžu savstarpēju informācijas apmaiņu, praksē tas nenotiek. Praktisks piemērs: pēc laulībām uzvārda izmaiņas automātiski nonāk VID, bet ne UR. Iespējamais labās prakses piemērs vienotai informācijas sistēmai – Igaunijas «X-Road»

L T R K

I. Sloga piemēri: ietekme uz visiem uzņēmumiem

Sloga tēmas/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
Svešvalodu prasības pamatošana darba devējiem	Normatīvais akts	No 2024.gada darba sludinājumā pieprasot svešvalodas zināšanas, darba devējam jāpamato šo zināšanu nepieciešamība. Valsts darba inspekcija veic regulāras pārbaudes, noslogojot uzņēmēju ikdienu. Vienlaikus <u>šī prasība attiecināma tikai uz privāto sektoru, kamēr publiskā pārvalde civildienesta pozīciju sludinājumos savas valodu prasības nepamato!</u>
Jauns iedzīvotāju ienākuma nodokļa likums	Normatīvs akts	Esošais iedzīvotāju ienākuma nodokļa likums pieņemts 1993.gadā un vairāk nekā 30 gadu laikā tik ļoti «apaudzis» ar grozījumiem, ka uzņēmēju un uzraugošo iestāžu ikdienā nav saprotami lietojams, kas rada gan nepieciešamību lūgt iestāžu skaidrojumus, gan sarežģī grāmatvežu darba ikdienu. Lai šo labotu, ir jāizstrādā jauns likums.
Uzņēmēju «baltais saraksts» iestādēs	Jauna politikas iniciatīva	Lai uzlabotu sadarbību ar labticīgiem uzņēmējiem, varētu izveidot baltā saraksta kārtību, kas dotu iespēju atbildīgiem uzņēmumiem ieviest pašdeklarācijas principu un prioritāru apkalpošanu publiskās pārvaldes iestādē
Saziņas vienkāršošana	Process	Publiskās pārvaldes iestādes atbildes uz uzņēmēju iesniegumiem nereti sagatavo nevajadzīgi garas. Tas nevajadzīgi aizņem laiku gan vēstules sagatavotāja, gan saņēmēja pusē. Jāatsakās no garas un nevajadzīgas tiesību normu atreferēšanas, fokusējoties uz viegli lasāmu un skaidri saprotamu atbildi.

L T R K

II. Sloga piemēri: ietekme uz vairākām nozarēm

Sloga tēma/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
Izglītības (augstākās un profesionālās) programmu un iestāžu akreditācija	Normatīvs akts	Augstākās izglītības programmu akreditācija notiek lēni un neefektīvi, neatbilstot mūsdienu dzīves tempam. Jāievieš pašdeklārācijas princips vai jāievieš īsa termiņa saskaņošanas process. Profesionālās izglītības iestādēm akreditācijas process jāmaina, lai tas nebūtu tikpat smagnējs kā zinātnes universitātēm.
P&A ziņošanas vienkāršošana	Normatīvs akts	Nereti minēts, ka privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā (P&A) ir ļoti mazi, taču pamatā problēma saistāma arī ar sarežģītajām ziņošanas formām. Jāvienkāršo P&A ziņošanas formas, kā arī jāpilnveido motivācijas sistēma saistībā ar P&A ziņošanu
Publisko iepirkumu dokumentācijas optimizācija EIS sistēmā	Normatīvs akts, process	Pašreizējā publisko iepirkumu sistēma (EIS) prasa katram iepirkumam atkārtoti sagatavot un augšupielādēt tos pašus atlasas dokumentus, kas rada birokrātisku slogu un palielina kļūdu iespējamību. Pašreizējā publisko iepirkumu sistēma (EIS) prasa katram iepirkumam atkārtoti sagatavot un augšupielādēt tos pašus atlasas dokumentus, kas rada birokrātisku slogu un palielina kļūdu iespējamību.
Konsolidētā gada pārskata sagatavošanas prasību pārskatīšana	Normatīvs akts	Pašreizējais regulējums nosaka obligātu konsolidētā gada pārskata sagatavošanu noteiktām uzņēmumu grupām, pat ja tam nav būtiskas praktiskas nozīmes vai pielietojuma. Normatīvos jānosaka, ka konsolidētā pārskata sagatavošana ir brīvprātīga, ja nepastāv īpaši likumā noteikti kritēriji (piemēram, biržā kotēti uzņēmumi, valsts kapitālsabiedrības, uzņēmumi ar ES regulējuma prasībām).

L T R K

III. Sloga piemēri: ietekme uz atsevišķām nozarēm

Sloga tēma/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
Loteriju regulējums	Normatīvs akts	Visas preču un pakalpojumu loterijas ir jāreģistrē Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā, par ko iestāde pieņem atsevišķu lēmumu. Likums ietver birokrātiskas un mūsdienu vajadzībām neatbilstošas procedūras, bet jaunais likumprojekts nerisina esošā likuma problēmas un mūsdienu vajadzības, kas izriet no digitalizācijas un automatizācijas, proti, laikam neatbilstīgus procesus cenšoties aprakstīt citādi.
Mazo lidostu vides prasības	Normatīvs akts	Mazajām lidostām vides prasības pielīdzināmas lielām pasažieru/komercpārvadājumu lidostām, lai arī noslodze un ietekme uz vidi nav salīdzināma. Jāvienkāršo administratīvās prasības mazo lidostu darbībai.
Nekustamā īpašuma apsaimniekošanas procesu digitalizācija	Jauna politikas iniciatīva	Lai uzlabotu procesu caurskatāmību, nepieciešams noteikt likumā digitālas apsaimniekošanas prasības valsts un pašvaldību īpašumos, pārejot uz īpašumu lietas uzturēšanu un regulāro darbu organizēšanu digitālajā vidē.
Administratīvā sloga samazināšana tūrisma uzņēmumiem	Normatīvs akts	Tūrisma uzņēmumu regulējuma prasības Latvijā ir nesamērīgas un neveicina uzņēmējdarbības attīstību. Piemēram, pārlietu lieli finanšu nodrošinājumi, īpašnieku vajadzība garantēt par uzņēmuma saistībām, nevienlīdzīga situācija starp dažādiem nozares spēlētājiem. Tā novēršanai jāievieš 1) tūrisma uzņēmumu garantiju fonds; 2) jādiferencē nodevas pēc skaidriem kritērijiem; 3) ātrākas uzraudzības darbības, ko neierobežo nevajadzīga birokrātija, u.c.

L T R K

III. Sloga piemēri: ietekme uz atsevišķām nozarēm

Sloga tēma/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
OCTA prasība elektroskrejriteņiem	Normatīvs akts	Saeima pieņēma grozījumus OCTA likumā, nosakot obligātu apdrošināšanu elektroskrejriteņiem, lai gan tas neatbilst ES Direktīvai 2021/2118, kas paredz apdrošināšanas pienākumu tikai transportlīdzekļiem ar ātrumu virs 25 km/h vai svaru virs 25 kg un ātrumu virs 14 km/h. Lai to risinātu, jāatceļ OCTA prasība elektroskrejriteņiem Direktīvas tvērumā.
Higiēnas prasību pārbaude pārtikas piegādes kurjeriem	Normatīvs akts	Zemkopības ministrijas izstrādātie Grozījumi MK noteikumos paredz, ka pārtikas aprītē nodarbinātajām personām pēc higiēnas prasību apmācības ir jānokārto rakstveida zināšanu pārbaude, prasības attiecinot arī uz piegādes kurjeriem. Šāda prasība kurjeriem ir nesamērīga, jo kurjeri neveic pārtikas sagatavošanu, apstrādi vai iepakojšanu, bet tikai transportē hermētiski noslēgtu ēdienu, kas jau ir gatavs lietošanai. Kurjeriem tiek noteikta tāda pati apmācība kā pavāriem un restorānu personālam, lai gan kurjeru iesaiste pārtikas nekaitīguma nodrošināšanā ir minimāla. Tas samazinās gan kurjeru pieejamību, gan izmaksas patērētājiem.
Līzīga auto izmantošana pasažieru komercpārvadājumos	Normatīvs akts	Pašreizējais regulējums neļauj privātpersonām, kas iegādājušās transportlīdzekli līzīgā, izmantot to pasažieru komercpārvadājumiem. Jāvienādo Latvijas regulējumu ar Eiropas Savienības praksi, atceļot nevajadzīgus ierobežojumus, kas neeksistē citās valstīs.

III. Sloga piemēri: ietekme uz atsevišķām nozarēm

Sloga tēma/iniciatīvas nosaukums	Veids	Apraksts
Parādu piedziņas process auto nomas nozarē	Normatīvs akts	Tiesvedības process ir ilgstošs un birokrātisks, kā rezultātā uzņēmumu finanšu līdzekļi tiek iesaldēti uz nenoteiktu laiku. Tiesu noslodze un nepietiekamā kapacitāte rada situāciju, kur uzņēmumi ilgstoši nesaņem zaudējumu atlīdzību, kamēr transportlīdzeklis ir ārpus apgrozības. Iespējamais risinājums: Ātrāka un efektīvāka ārpustiesas parādu piedziņas sistēma nomas uzņēmumiem, līdzīgi kā banku sektorā, kur maksājumu kavējumu gadījumā tiek piemēroti efektīvi piedziņas mehānismi.
Reklāmas izvietojšanas nosacījumu un nodevu harmonizācija pašvaldībās	Normatīvs akts, process	Reklāmas izvietojšanas noteikumi visās pašvaldībās ir atšķirīgi. Uzņēmējiem, kas darbojas vairākās pašvaldībās, ir jāaskaņo reklāmas izvietojšana ar katru pašvaldību atsevišķi. Tāpat katrā pašvaldībā ir atšķirīgas prasības attiecībā uz reklāmas formātiem, materiāliem, dizainu un izvietojšanas ilgumu. Pašvaldības var noteikt ļoti atšķirīgus maksājumus, kas var būt nesamērīgi un kropļot konkurenci. Jānosaka vienotus principus un pamatprasības reklāmas izvietojšanai visās pašvaldībās.

L T R K

Paldies par uzmanību!

Vieta diskusijai un jautājumiem